

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 1 4 1 1 0 1 3 1

9.
razred

Četrtek, 8. maj 2014 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpisi svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni pozneje.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in s svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 2

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 3

3/20

PRILOGA

I. DEL

Dim Zupan

LETIČI MAČKI

Glavne književne osebe v pripovedi so študentje, ki svoj čas bolj kot študiju namenjajo zabavam in napetim pustolovščinam. Pričevanje je razdeljeno na 14 poglavij. Dogajanje se odvija v Ljubljani, Mariboru in Benetkah.

Sredi ovinkaste ceste na Trojane se je pokazalo sonce in jim slepilo oči.

»Pozanimal sem se, koliko naročilnic Priročnika za sodobno ženo je prišlo iz Maribora. Menda še ni preveč obdelan. Ne bi rad videl, da bi si že prvič polomili zobe,« je dejal Jaro.

»Se bojiš, da ne bi šli tja samo na uro gledat,« je dejal Matej.

»Ali pa na kozarček,« je pripomnil Nejc.

»Kakšen kozarček se že spodobi. Po opravljenem delu. Konec koncov smo mi nesebični borci za duševno blaginja naroda, ki ga plemenitimo z umetniško besedo,« je zanosno povedal Jaro.

»Prav zanima me, koliko ljudi v Mariboru ta trenutek sploh še ne ve, da bodo oplemeniteni,« se je zamislil Borut.

»Odvisno od več parametrov. Najvažnejši pa je motivacija. Če odmislimo šuštenje bankovcev, ki ga bomo imeli tako in tako neprestano pred očmi, bi vam predlagal še enega, ki se je že večkrat odlično obnesel,« je predlagal Jaro.

»Na dan z besedo,« je bil radoveden Matej.

»Takole sem mislil. Vsi širje ne moremo delati skupaj, ker bi hodili drug drugemu v napoto. Torej se bomo razdelili v dve udarni dvojici. Kot dodaten motiv bi lahko uporabili naš neuklonljiv tekmovalni duh, tako da bi para tekmovala med seboj, kateri bo več prodal. Štos vsega je v tem, da na koncu vsi dobimo. Ha, kaj pravite na to?«

»Ni slabo. Sebe, ki imaš edini od nas prakso, seveda že vidiš na zmagovalnem odru,« je pripomnil Nejc.

»Pari še niso znani,« se je zarežal Jaro, »kaj veš, kaj skriva žreb. Razen tega pa vas ne mislim poslati v boj popolnoma neučke. Na začetku bomo imeli kratek praktični prikaz dela. Tisti, ki ne bo takoj razumel, tudi nikoli ne bo. Kako pa mislite, da sem jaz začel?«

Kilometri so bežali, včasih se je zataknilo le pri tovornjakih. Teh Matej ni prenesel pred sabo.

»V redu, tekmovanje,« je na glas razmišljal Borut, »kakšna bi bila pa nagrada, za katero bi se potegovali?«

»Saj je vseeno, za kaj,« je rekel Jaro, »lahko tudi za čast in slavo.«

»Spomni se česa bolj konkretnega,« se ni strinjal Matej.

»Dobro. Kaj pravite na to, da poraženca plačata zmagovalcem večerjo? Nazaj grede se ustavimo v kakšni dobri gostilni in proslavimo.«

»Ne bo šlo,« je odkimal Nejc.

»Kaj pa tebe moti?«

»Kdaj drugič že, ne pa danes. Recimo ob prvem izplačilu,« je Nejc pojasnil svoje pomisleke. »Tisto ne bi bilo isto. Zadovoljstvo bi zvodenelo. Bom jaz založil in vam kasneje odbil od provizije.«

»Dogovorjeno,« je vzklikanil Borut, ki ga je tiščalo ravno tam kot Nejca, »pa izžrebajmo ekipi.«

»Kaj, če bi se šli po sedežih. Prednji sedeži proti zadnjim,« je predlagal Nejc.

»Tako je,« je takoj pristal Matej, ki mu je Jarova samozavest vlivala zaupanje, »da vidimo, kako se bosta znašla svetovna potnika.«

OBRNI LIST.

»To bo za vaju koristna izkušnja,« se je režal Jaro, »spoznala bosta, da v svetu ni vedno vse rožnato, na začetku lahko pričakujeta tudi kakšno klofuto.«

»Si videl, Nejc, kar živa naju bi pokopala. Kaj pa, če se nama prikaže Marija?« ju je opomnil Borut.

Jaro s svojo masko iz obližev se je obrnil nazaj.

»Žal vama tudi Marija ne more pomagati, zaradi mojega aduta, od katerega pričakujem, da bo delal še večje čudežе,« je z roko pokazal na svoj obraz.

»Jaz bi se na tvojem mestu najprej dobro pogledal v ogledalo,« je dejal Nejc.

»Ni potrebno, saj natančno vem, kakšen sem. In tudi vem, da je to kokoš, ki bo nesla zlata jajca.«

»Močno dvomim,« se je namrdnil Borut.

»Na kakšen način bi rad vnovčil svoje obliže?« je zanimalo tudi Mateja.

»No, ko imamo ravno čas,« se je Jaro važno naslonil nazaj, »predstavljajte si, da stojim pred vratimi v neki poslovni stavbi. Na vratih piše računovodstvo, na drugi strani pa sedi venček zdolgočasenih dam. Najprej se lepo predstavim, potem jim razložim, kako jim bodo nove knjige polepšale življenje in to samo še danes po stari, prednaročninski ceni. Medtem ko jaz nakladam, so vse oči obrnjene v mojo razbito faco, kajti ljudi zelo zanimajo tuje nesreče. Ure in ure lahko poslušajo, kako je nasrkal nekdo drug. Ko jih radovednost že dodobra načne, je pravi trenutek za udar na njihovo dobro srce. Odprem jim dušo, povem jim, kakšno strahotno prometno nesrečo sem preživel, ki me je finančno popolnoma uničila, da bom vse življenje vračal dolg. Če niso dovolj presunjeni, dodam še enega ali dva mrtva. Kmalu postane vsem jasno, kako edino lahko pomagajo ubogemu študentku in trumoma naročajo. Jaz pa pišem. Če je kakšna uradnica pretrdorsčna ali iz katerega koli razloga noče kupiti, jo vzamejo v roke kolegice in jo tako privijejo, da si potem še ona premisli. In veste, kaj se zgodi potem?«

»Kaj,« je po nepotrebnem vprašal Borut.

Jaro se je spet obrnil nazaj, kajti prikaz je bil v glavnem namenjen fantoma na zadnjih sedežih.

»Potem zvečer zastonj večerjam v kakšni dobri gostilni,« se je zarežal na vsa usta.

Komaj so se nehali pogovarjati, se je prikazal Maribor.

(Odlomek)

(Zupan, D., (1997). Leteči mački. Ljubljana: Mladinska knjiga.)

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 5

5/20

II. DEL

POŽENIMO PEDALE

DRAGONJA IN SOLINE

Morje je naša maternica, tu je vzklilo in se razvilo prvo življenje, prilezlo na kopno in nato v skladu z Darwinom postal to, kar danes vidimo v ogledalu. In še več, pozimi je morje ogromen zalogovnik toplice, poleti pa nas haldi in radosti, nam šumeče poje in gosti naše otroke v svojih nedrjih. Zato pojdimo tja, kjer se stikata morje in nebo, tja, kjer se stikata dva naroda in dve državi.

BESEDILO IN FOTOGRAFIJI: SEBASTJAN VEHAR

1

Do Izole iz Kopra ne bo težko priti, za nadaljevanje kolesarjenja pa se zaženimo v breg proti vasici Šared, a še prej zavijmo levo in navzgor skozi Barede do Gažona (243 m). Pot je obdana z mladimi oljčnimi nasadi. Sledi spust in prečkanje glavne prometnice ter manjši vzpon v Šmarje, od koder nas lepa panoramska asfaltna pot vodi do naselja Krkavče (175 m). Tu priporočam ogled oljčne stiskalnice, torklje, sicer pa je vas najbolj znana po krkavškem menhirju, megalitnem spomeniku, visokem več kot dva metra. Menhir je iz obdobja Keltov, to je iz 1. stoletja pr. n. št., namen izklesanih figur pa je bil vsekakor laskanje božanstvom. Sicer je tu zadnja točka pred spustom v dolino. Ta je k sreći asfaltiran, ne pa tudi dolina Dragonje, a zato nas bodo avtomobilisti pustili kolesariti v miru.

- ⌚ Dolžina: 66 km
- 🚴 Skupni vzpon: 450 m
- 🕒 Zahtevnost: srednja, hribovita pot
- 🕒 Trajanje: celodnevna z ogledi
- 👅 Okus izleta: slano-sladko
- 🚗 Do kod z vlakom: Koper
- 📍 Kje se da po želji prespati v okolici: obalna mesta

Krajinski park Sečoveljske soline

2

Dragonja je 27 km dolga mejna reka. V zgornjem toku ima trikrat večji padec kot v spodnjem delu, kjer se leno ziblje do Piranskega zaliva. Na poti ima 18 desnih in 13 levih pritokov (slovenskih je torej več, a le nekaj je »živih« tudi poleti).

OBRNI LIST.

A bistvo je očem nevidno; v spodnjem toku jo napaja več močnih in stalnih izvirov, ki nevidno povečujejo pretok, da pri izlivu znaša $1,78 \text{ m}^3/\text{s}$. Dragonja je bila nekoč plovna vse do Kaštela, ob njej je bilo celo 35 mlinov, na kar pa danes spominja le še 16 ruševin. Njeno območje od sotočja Rokave in Dragonje do povirja je Mestna občina Koper zaščitila z odredbo o zavarovanem območju. Na južni strani se dviga razgledni Kaštel (it. Castelvenere), utrjena postojanka iz rimskih časov.

3

Do mejnega prehoda Dragonja nam res ni naporno, prav tako ne do Sečoveljskih solin, kjer si lahko ogledamo Muzej solinarstva. Najstarejši piranski rek se glasi »Piran xe fato de sal.« (Piran je nastal iz soli.), saj je poleg ribištva prav tradicionalno solinarstvo omogočilo razcvet mesta, čeprav so se morali meščani med solno sezono s svojimi ladjicami preseliti v solinarske hiše v neposredni bližini solnih polj. Bivanje na solinah so si uredili v kamnitih hišah, kjer so imeli vse najnujnejše za življenje in delo. V temnih kleteh so skladiščili pridelano sol, v majhnih izbah so si privoščili kratek nočni počitek. Gospodinje so pekle kruh v posebnem kaminu za hišo. Solinarski muzej

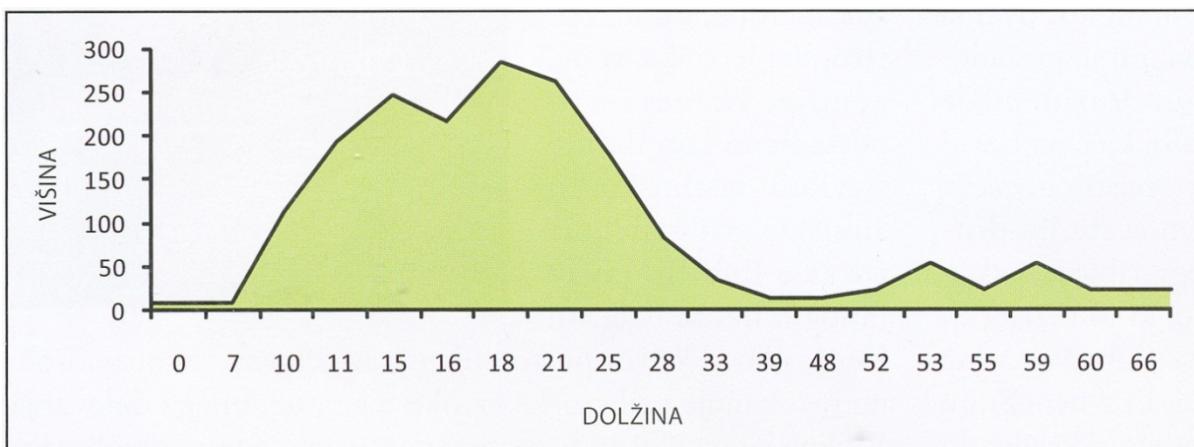

V dolini Dragonje bomo kolesarili v miru.

je sicer od novembra do konca marca zaprt, a po predhodni najavi je mogoč tudi zimski ogled (tel. 05 671 00 40). Pred leti so Pirančani oživili tudi solinarski praznik, ki je prerasel v solinarski festival. Ta je vsako leto 23. aprila, na dan sv. Jurija, zaščitnika mesta Piran.

4

Nadaljevanje kolesarske poti je zgledno urejeno in speljano po trasi Parenccane mimo letališča do Seče, kjer se držimo morja, pa čeprav se zato zapeljemo skozi avtokamp Lucija. Za vračanje v Izolo izkoristimo oba tunela nekdanje železnice, ki sta dobro označena in še bolje obiskana.

(Prirejeno po reviji GEA, februar 2011.)

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 7

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Dima Zupana *Leteči mački*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Kraj dogajanja je izmišljen.

DA NE

Besedilo pripoveduje ena od književnih oseb.

DA NE

Zaradi dialoga ga uvrščamo v dramatiko.

DA NE

Dogajanje v besedilu se odvije v enem dnevu.

DA NE

Dogodki si v besedilu sledijo, kot so se zgodili.

DA NE

(2 točki)

2. Čemu potujejo fantje v Maribor?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da bi večerjali in proslavljeni v dobri gostilni.
- B Da bi preverili število naročilnic.
- C Da bi sodelovali pri praktičnem prikazu prodaje.
- Č Da bi prodali čim več knjig.

(1 točka)

3. Katera dogovora sprejmejo med potjo?
Odgovor napiši na črti.

(2 točki)

4. Jaro trdi, da bo njegov *adut nesel zlata jajca*.

Napiši,

- kaj je njegov adut in
- kaj (v povezavi z izhodiščnim besedilom) pomeni, da mu bo nesel zlata jajca.

Odgovor napiši na črte.

(2 točki)

5. Kaj je v navedenem delu besedila povedano s tem, da so fantje *nesebični borci za duševno blaginjo naroda*, ki narod *plemenitijo z umetniško besedo*?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da opravljajo delo, ki bo koristilo predvsem njim.
- B Da počnejo nekaj, kar bo koristilo vsem ljudem.
- C Da trgujejo s knjigami, ki spadajo med umetniška dela.
- Č Da prodajajo knjige, ki bodo duhovno bogatile ljudi.

(1 točka)

6. Zakaj Borut in Nejc sprva nista za to, da bi poraženca že na poti domov zmagovalcema plačala večerjo?

Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

7. V zadnjem delu izhodiščnega besedila so uporabljene naslednje besede in besedne zveze: *venček zdolgočasenih dam, razbita faca, je nasrkal, udar na dobro srce*. Kaj vzbujajo v bralcu?

Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

N 1 4 1 1 0 1 3 1 0 9

9/20

8. Ali gre v primerih *kilometri so bežali* in *popiti kakšen kozarček* za isto pesniško sredstvo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da, ker gre v obeh primerih za navedbo bistvene značilnosti nekega pojava.
B Da, ker gre v obeh primerih za pripisovanje živosti neživemu.
C Ne, ker gre enkrat za posebitev, drugič pa za zamenjavo pomena besed.
Č Ne, ker gre enkrat za nagovor, drugič pa za prenos pomena besed.

(1 točka)

9. Ali je v izhodiščnem besedilu priovedovalec hkrati tudi glavna književna oseba? Odgovor utemelji v obliki povedi.

(2 točki)

10. Ali so književne osebe iz izhodiščnega besedila tvoji vrstniki?
Svoj odgovor utemelji.

(1 točka)

11. Ali bi književno besedilo, iz katerega je vzeto izhodiščno besedilo, priporočil/priporočila v branje sošolcu/sošolki?
Svojo odločitev utemelji z dvema značilnostma izhodiščnega besedila.

(2 točki)

12. Napiši zaokroženo besedilo, v katerem boš zajel/zajela:

- v katerem času (književnem obdobju) je nastalo izhodiščno besedilo in na osnovi česa tako sklepaš;
- ime in priimek avtorja/avtorice, ki je ustvarjal v istem književnem obdobju kot avtor izhodiščnega besedila, in naslov enega njegovega/njenega književnega dela;
- ime književne vrste/zvrsti, v katero besedilo spada, in zakaj meniš, da spada v to vrsto/zvrst;
- kakšno je besedilo (smešno, resno, tragično) in v čem se to kaže.

Tvoje besedilo naj obsega do 6 povedi.

A	B
6	2

N 1 4 1 1 0 1 3 1 1 1

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo *Dragonja in soline*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Besedilo je javno.

DA NE

Besedilo je objektivno.

DA NE

Besedni in nebesedni del sta med seboj vsebinsko povezana.

DA NE

Na zemljevidu je označena v besedilu predstavljena pot.

DA NE

Besedilo govori predvsem o morju.

DA NE

V besedilu prevladuje sedanjik.

DA NE

(2 točki)

2. Katerim bralcem revije GEA je predvsem namenjeno izhodiščno besedilo? Kateri zapis v izhodiščnem besedilu to pove?
Odgovora napiši na črte.

(2 točki)

3. Kako si sledijo kraji na predstavljeni poti? Upoštevaj izhodiščno besedilo ali zemljevid.
Označi zaporedje od začetka do zaključka poti tako, da na vsako črtico napišeš ustrezeno številko.

- Dragonja
- Gažon
- Izola
- Koper
- Seča
- Šmarje

(1 točka)

4. V okvirčku ob zemljevidu poišči podatek o skupnem vzponu poti.
Dopolni poved, podatek napiši z besedami.

Pot se v celoti vzpne _____ metrov.

(1 točka)

5. Zakaj so imena nekaterih krajev na zemljevidu zapisana v slovenščini in italijanščini?
Odgovor v povedi napiši na črti.

(2 točki)

6. Pod fotografijo na 2. strani izhodiščnega besedila piše: *V dolini Dragonje bomo kolesarili v miru*. S čim pisec to utemelji v 1. odstavku izhodiščnega besedila?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

7. Iz 2. odstavka izhodiščnega besedila izpiši besedno zvezo, ki pove, da reka Dragonja v spodnjem toku teče počasi.
Napiši jo na črto.

(1 točka)

N 1 4 1 1 0 1 3 1 1 3

8. a) Kaj v 2. odstavku izhodiščnega besedila pomeni, da je *le nekaj pritokov reke Dragonje »živih« tudi poleti?*
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

8. b) Zakaj je beseda »živih« v tem besedilu napisana v narekovajih?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

9. Ali si obiskovalec solinarski muzej lahko ogleda 15. decembra?
Odgovor v povedi napiši na črto in ga utemelji s podatkom iz besedila (3. odstavek).

(2 točki)

10. Preberi poved.

Najstarejši piranski rek se glasi »Piran xe fato de sal.« (Piran je nastal iz soli.), saj je poleg ribištva prav tradicionalno solinarstvo omogočilo razcvet mesta, čeprav so se morali meščani med solno sezono s svojimi ladjicami preseliti v solinarske hiše v neposredni bližini solnih polj.

10. a) Iz povedi izpiši samostalnika, ki spadata v isto besedno družino kot pridevnik *solno*.
Napiši ju na črti.

(1 točka)

10. b) Iz navedenih samostalnikov tvori pridevниke.
Napiši jih na črte.

ribištvo _____

meščani _____

sezona _____

hiše _____

(1 točka)

11. a) Vprašaj se po obkroženih besedah v navedeni povedi.
Vsako vprašalnico napiši na črto pod besedo.

A **bistvo** je **očem** nevidno.

(1 točka)

11. b) Kaj je skupno obkroženima besedama?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Sta istega spola.
- B Sta v istem sklonu.
- C Imata isto število.
- Č Sta pridevnika.

(1 točka)

12. Preberi poved.

Sledi spust in prečkanje glavne prometnice ter manjši vzpon v Šmarje, od koder nas lepa panoramska asfaltna pot vodi do naselja Krkavče.

12. a) V navedeni povedi obkroži glagola.

(2 točki)

12. b) Navedeno poved spremeni tako, da boš poročal o tem, kar se je že zgodilo.
Novo poved napiši na črte.

(2 točki)

N 1 4 1 1 0 1 3 1 1 5

13. Preberi navedeni del besedila.

Pred leti so Pirančani oživili tudi solinarski praznik, ki je prerasel v solinarski festival. Ta je vsako leto 23. aprila, na dan sv. Jurija, zaščitnika mesta Piran.

13. a) Koliko stavkov je v navedenem delu besedila?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

13. b) Na kaj se nanaša zaimek *ta* v navedenem delu besedila?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

14. Preberi poved.

Solinarski muzej je sicer od novembra do konca marca zaprt, a po predhodni najavi je mogoč tudi zimski ogled.

14. a) Kaj izraža drugi stavek v navedeni povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Izbiro.
- B Nasprotje.
- C Posledico.
- Č Sklep.

(1 točka)

14. b) Poved spremeni v podredno zloženo tako, da uporabiš veznik čeprav.
Novo poved napiši na črte.

(2 točki)

15. Preberi poved.

Zato pojdimo tja, (kjer se stikata morje in nebo.)

15. a) Kaj sporoča navedena poved v povezavi s celotnim izhodiščnim besedilom?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da je pisec besedila navdušen nad solinami.
- B Da naj gredo bralci besedila kolesarit ob slovenski obali.
- C Da se kolesarska pot začenja na meji med državama.
- Č Da se kolesarska pot ves čas vzpenja.

(1 točka)

15. b) Vprašaj se po obkroženem delu povedi.
Vprašanje napiši na črto.

(1 točka)

15. c) Kaj je obkroženi del povedi?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

N 1 4 1 1 0 1 3 1 1 7

17/20

16. Predstavljam si, da si Peter/Petra Novak, učenec/učenka 9. razreda OSNOVNE ŠOLE LIVADA, EFENKOVA CESTA 60, 3320 VELENJE. V šoli v naravi ste bili v CŠOD BURJA, SEČA 152, 6320 PORTOROŽ. S sošolci ste šli tudi na kolesarski izlet iz Izole do Krkavč po poti, predstavljeni v izhodiščnem besedilu, in se po njej tudi vrnili.

V imenu sošolcev vodji doma Ani Kocjančič napiši zahvalo za dobro organizacijo izleta. Iz izhodiščnega besedila navedi en podatek o tem, kaj vam je na tej poti najbolj ostalo v spominu.

A	B	C
2	2	2

Skupno število točk: 60

Prazna stran

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

Prazna stran

Prazna stran

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.